

Jerzy Gąsowski

Białogórze, pow. Zgorzelec

Informator Archeologiczny : badania 2, 211-214

1968

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

winiętym wylewem i ostro profilowaną krawędzią. W tymże grobie znaleziono kość palca z dwiema obręczkami. Pozostałe groby były bardzo zniszczone przez eksploatację terenu, zachowały się z nich tylko szczątki bez żadnego wyposażenia.

Nie zaobserwowano śladów obstawy kamiennej, natomiast niektóre ze szkieletów spoczywały w wyraźnie rysującej się jamie grobowej. Należy zwrócić uwagę na fakt, że wszystkie czaszki ułożone były na prawym boku.

Poza grobami odsłonięto w arze I intensywnie ciemny zarys, który przecięto profilem. Była to jama głębokości 50 cm i 150 cm szerokości, o nieckowatym kształcie, wypełniona ciemną siemią ze spalenizną. Jądro jej stanowiło skupisko węgla drzewnych. W obecnym stanie badań trudno jest określić funkcję jaką pełniła.

Jak widać prace prowadzone w roku bieżącym wykazały, że stanowisko jest ciekawe i celowym byłoby dalsze przebadanie jego mniej zniszczonych części.

BIAŁOGÓRZE, pow. Zgorzelec

Konserwator Zabytków Archeologicznych we Wrocławiu

Badania prowadził dr Jerzy Gąsowski. Finansował WKZ we Wrocławiu. Pierwszy sezon badań. Omentarzysko kurhanowe wczesnośredniowieczne.

Badania prowadzono w czasie od 18.VI do 16.VII. Omentarzysko kurhanowe położone jest w lesie przy wsi Białogórze, mieszczącej się 10 km na wschód od Zgorzelca przy drodze do Lubania Śląskiego.

Omentarzysko liczy około 100 kurhanów, rozmieszczonych w dwóch skupiskach, oddalonych o 500 m od siebie. Skupisko pierwsze znajdu-

Je się u szczytu i na północno-wschodnich zboczach naturalnego wzgórza, obszaru niedawnej poręby a dziś świeżo zasadzonego młodniaka. Drugie skupisko mieści się na południowy wschód od pierwszego, w obrębie wysokopiennego lasu. Dzięki temu kurhany drugiego skupiska są nieco lepiej zachowane. Skupienie pierwsze nazwano stanowiskiem 1, a drugie - stanowiskiem 2.

Gmentarzysko było już dwukrotnie badane w przeszłości: w 1929 i 1935 r. przez Ganderta z Görlitz, który zbadał 3 kurhany i przed 8 laty, z inicjatywy ówczesnego Konserwatora Zabytków. Wyniki prac nie zostały opublikowane.

W czasie tegorocznych badań przekopano siedem kurhanów: cztery na stanowisku 1 i trzy na stanowisku 2. Kurhany zostały przebadane całkowicie, systemem kolejnych ćwiartek. Rysowano profile krzyżowe i plany barwne w skali 1 : 10.

Stanowisko 1

Kurhan nr 1. W przybliżeniu okrągły, o rozmiarach 5,8 m x 5,9 m, wysokości /od caloa/ 0,8 m. We wnętrzu znaleziono nieregularną warstwę zbielałej gliny, zapewne pozostałość po popiołach i doszczętnie rozłożonych, przepalonych kościach. Ponadto wystąpiły w rozproszeniu węgielki drzewne, drobnych rozmiarów i kilka bardzo drobnych i niecharakterystycznych ułamków kości.

Kurhan nr 2. Prawie okrągły, o rozmiarach 5,3 m x 4,5 m, wysokości 1,1 m. We wnętrzu zbielona glina, układająca się warstewkami, przedzielonymi jasnobrunatnymi wkładkami. Znaleziono dużo drobnych węgielków drzewnych i ułamków kości. W części północnej - 3 fragmenty naczyń wczesnośredniowiecznych, grubych z domieszką drobnosiarnistego tłuszczu, nieznacznie wychylonych na sewnątrz, zdobionych wielokrotnym, nieregularnym ornamentem falistym, wykonanym grzebieniowatym narzędziem. Znaleziono także fragment denka naczynia.

Kurhan nr 3. Nieregularnie owalny, o rozmiarach 4,5 m x 4,8 m, wysokości 0,9 m. We wnętrzu kurhanu zbielała glina i liczne, drobne ułamki węgla drzewnego, nieregularnie rozsiane.

Kurhan nr 4. Nieregularnie okrągły, o rozmiarach 6,5 m x 5,9 m, wysokość 0,9 m. Odkryto liczne, odrębne skupiska węgla drzewnych, rozmieszczone na różnych głębokościach w zbielanej glinie, typowej dla wszystkich kurhanów tego stanowiska oraz drobne fragmenty kości. W południowej części znaleziono wczesnośredniowieczną podkowę końską.

Stanowisko 2

Kurhan nr 1. Niewielki okrągły kurhan o rozmiarach 2,9 m x 2,5 m, wysokości 1 m. Różnił się więc od pozostałych. W części centralnej, od kilkunastu do kilkudziesięciu cm pod powierzchnią jego wierzchołka, znaleziono 20 fragmentów ceramiki wczesnośredniowiecznej, zdobionej ornamentem falistym i pasmowym, obtaczanej na kole, z profilowanymi wylewami. Zalegały one na nieregularnej, grubej warstwie polepy ze śladami węgla drzewnego i drobnych kosteczek. U podstawy kurhanu, na calcu, znajdowała się gruba warstwa polepy.

Kurhan nr 2. Duży, o okrągłej podstawie, o wymiarach 4,6 m x 5,9 m, wysokości 1,4 m. Wypełnisko stanowiła charakterystyczna, zbielała glina, z nielicznymi węgielkami drzewnymi. Ponad calcem odkryto obstawę kamienną o kształcie zbliżonym do czworoboku z sackrąglonymi rogami, złożoną z niewielkich kamieni najdrobniejszego pochodzenia. Obstawa wpisana była w krąg podstawy kurhanu. Na zewnątrz obstawy kamiennej znaleziono w 4 skupiskach 38 ułamków ceramiki wczesnośredniowiecznej, obtaczanej, z profilowanymi krawędziami, z denkami o odcisku osi koła garncarskiego. Ceramika jest zdobiona ornamentem pasmowym, falistym oraz rzędami dołków. W górnej części kurhanu, tuż pod płaszczem, znaleziono topór wczesnośredniowieczny, ze swisającą brodą i "wąsami" oraz kapturkiem dla przytrzymywania drzewca. Topory takie najwcześniej występują

* II połowie X wieku i trwają po schyłek wieku XI.

Kurhan nr 3. Duży, o planie okrągłym, rozmiarach 5,2 x 4,7 m, wysokości 1 m. Zawierał we wnętrzu zbielałą glinę, a ponad calcem dużo polepy, której towarzyszyły niewielkie ilości węgla drzewnego. Żadnych innych zabytków nie znaleziono.

W świetle uzyskanych materiałów wydaje się, iż skupisko kurhanów na stanowisku 1 należy do wcześniejszej fazy chronologicznej, sądząc po prymitywniejszych, bardziej archaicznych cechach ceramiki, odnalezionej w kurhanie nr 2. Pochodzi ono zapewne sprzed połowy X wieku. Trudno natomiast powiedzieć, czy dla kurhanu nr 4 znaleziona tam podkowa może być czynnikiem datującym, odkryto ją bowiem pod korzeniem współczesnego drzewa, tuż pod powierzchnią ziemi. Jeśli tak - to przynajmniej ten kurhan należałby do fazy młodszej, drugiej połowy X lub XI wieku.

Skupisko na stanowisku 2 należy niewątpliwie do schyłku X wieku lub początków XI wieku. Przemawiają za tym tak ceramika z kurhanów nr 1 i nr 2, jak też szlaczka topór z kurhanu nr 2.

BIELICE, pow. Niemodlin

patrz okres wpływów rzymskich

BISKUPIN, pow. Żnin

Państwowe Muzeum Archeologiczne w Warszawie.

Stanowisko 18

Badania prowadzi dr Jerzy Głosiński. Finansowało PMA w Warszawie. Osada wczesnośredniowieczna. Ślady z przeszłości epoki brązu i żelaza.

Kontynuowano prowadzenie badania stan.18-ego, położonego na